УДК 332.12.64(477)
Кригульська Т.Б.
канд. іст. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ВІДБУДОВА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: РИЗИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ

Віроломне вторгнення та відкрита військова агресія рф на теренах України з лютого 2022 року порушили звичний уклад життя мільйонів українців, спричинили широмасштабні руйнування, знищення населених пунктів, втрату сотень тисяч людських життів, масові переселення людей, захоплення та окупацію ворогом південних та східних територій країни. Виснажлива кровопролитна війна триває. Воєнне лихоліття дуже негативно позначилося на розвитку економічних процесів. Тому, на наш погляд, проблеми її відбудови, відновлення територій є вкрай важливими і актуальними нині і будуть потребувати осмислення та ефективних рішучих заходів також і у повоєнний період.

До ризиків, які постають перед економікою Україною з огляду на загострення виснажливих воєнних дій, можна віднести наступне: 1) об'єктивне погіршення макроекономічних показників та індикаторів внаслідок війни; 2) значне уповільнення інвестиційного процесу; 3) втрата та розпорошення людських ресурсів; 4) руйнування крупних промислових об'єктів та територіально-виробничих комплексів; 5) релокація та втрата потенційних можливостей для багатьох суб'єктів малого та середнього бізнесу; 6) знищення та руйнування енергетичної інфраструктури; 7) загострення фінансової кризи на тлі тривалого воєнного протистояння; 8) порушення торговельних шляхів та ускладнення торговельних відносин як всередині країни, так і на зовнішніх ринках; 9) забруднення довкілля та погіршення екологічної ситуації, що має серйозні наслідки для здоров'я населення та економічного розвитку тощо.

Є всі підстави для побоювань, що вказані ризики з плином часу можуть підсилюватися, погіршуючи стан української економіки у випадку посилення воєнного протистояння. Ці ризики обумовлюють необхідність усвідомлення і обґрунтування пріоритетності для здійснення відновлювальних заходів у сфері економіки.

Глибоким переконанням є урахування екзистенційних вимірів відновлювальних процесів воєнного і повоєнного періодів [1]. Усвідомлення пріоритетної цінності людського капіталу країни з його креативними характеристиками та властивостями має стати ключовим пріоритетом у суспільстві – як на рівні владних структур, так і серед різних верств населення. Війна йде не просто за території, але за виживання народу України та збереження його національної ідентичності. Повоєнний період ще більше активізуватиме проблему виживання українців на відвойованих територіях без втрати їхньої цілісності.

Агресія «добрих сусідів» підтвердила вкотре тезу про те, що захист та безпека територій залежить від професійності та підготовленості збройних сил держави. Безперечним постійним пріоритетом має бути всіляка підтримка та укріплення потенційних можливостей ЗСУ. Кровопролитні бої на лініях зіткнення з ворогом, постійні обстріли та тероризування українських територій відносять до розряду безперечних пріоритетів вжиття безпекових заходів для збереження життя як військових, так і цивільного населення. Мова йде про ППО, спорудження укріплень, укриттів тощо.

Визначальними для відновлення макроекономічної стійкості мають стати комплексні заходи уряду щодо зменшення фінансового обтяження економіки – уміле бюджетування, стримування інфляції, стабілізація грошово-кредитних відносин, валютного курсу.

Надзвичайну вагу серед пріоритетів має проблема створення умов для забезпечення зайнятості населення, використання кваліфікованих працівників. Це можливо шляхом розширення діалогу з малим та середнім бізнесом, організації суспільних робіт, створення робочих місць на держаних підприємствах. Мають впроваджуватися цільові програми підтримки та соціального захисту незахищених вразливих верств населення.

Отже, визначаючи пріоритети відновлення економіки, слід зважати на те, що це багатоплановий процес, спрямований на чітко визначену модель суспільного розвитку в майбутньому. Умовами успішної реалізації пріоритетів є завершення воєнних дій та реформи управління країною урядом національної єдності, створеним на демократичних засадах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кригульська Т. Б. Екзистенційні виклики сучасного розвитку України. Інновації для відродження: національний, регіональний, міжнародний контекст. Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, Запоріжжя, 12-13 жовтня 2023 р. [Електронний ресурс] – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2023. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.- С.78-80.